

**DUURZAAMHEID &
ASSETMANAGEMENT**

**Duurzaam denken en doen
in de GWW**

**Een handreiking voor
opdrachtgevers**

FIERKRACHT
assetmanagement

Naar duurzaam denken en doen

Klimaatakkoord, energietransitie, een circulaire economie. De grote milieupoging vraagt om een nieuwe duurzame balans in sociale, ecologische en economische belangen. Waarbij iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Maar voor veel beheerorganisaties is duurzaamheid een flinke opgave. Er alleen over praten is niet genoeg. Een paar zonnepanelen langs een weg ook niet. Uiteindelijk moet duurzaam denken en doen in de genen zitten: Business as usual. Maar hoe bereik je dat?

Voor een duurzamere samenleving moeten de sociale en economische belangen beter in balans worden gebracht met de ecologische belangen: People, Planet, Prosperity. Dat geldt voor elke sector. Met name in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) sector is het potentieel aan duurzaamheidswinst zeer groot!

Er ontstaat spanning tussen mens, milieu en welvaart, wat nieuwe vraagstukken opwerpt. Dat is ook wel gebleken bij het Nationale Klimaatakkoord: hoe te voldoen aan de klimaatdoelstellingen met aanvaardbare gevolgen voor de sociale en economische belangen?

Hoe pak je deze vraagstukken aan? De Aanpak Duurzaam GWW biedt praktische handvatten en leerzame best practices. Voor oplossingen die voor de hele sector werkzaam en uitvoerbaar zijn. De transitie naar een duurzame samenleving kan niet zonder organisatieverandering. Waarbij medewerkers en managers vanuit zichzelf duurzaam denken en doen als een vanzelfsprekend deel van de dagelijkse werkzaamheden. Assetmanagement speelt daarbij een belangrijke rol.

Hoe maken we duurzaamheid business as usual?

De duurzaamheidsopgave

Duurzaamheid kan al lang niet meer beperkt blijven tot een paragraafje in een plan, omdat 'o ja, daar ook nog iets over gezegd moet worden'. De GWW-sector besteedt al jaren aandacht aan duurzaamheid. Toch heeft dat tot nu toe vooral geleid tot bescheiden toepassingen, zeker in verhouding tot de doelstellingen. Terwijl we voor een opgave staan met een vergelijkbare omvang als de strijd tegen het water na de watersnoodramp in 1953. Met als verschil dat zich nu nog geen (aantoonbare) klimaatramp heeft voltrokken in onze leefomgeving.

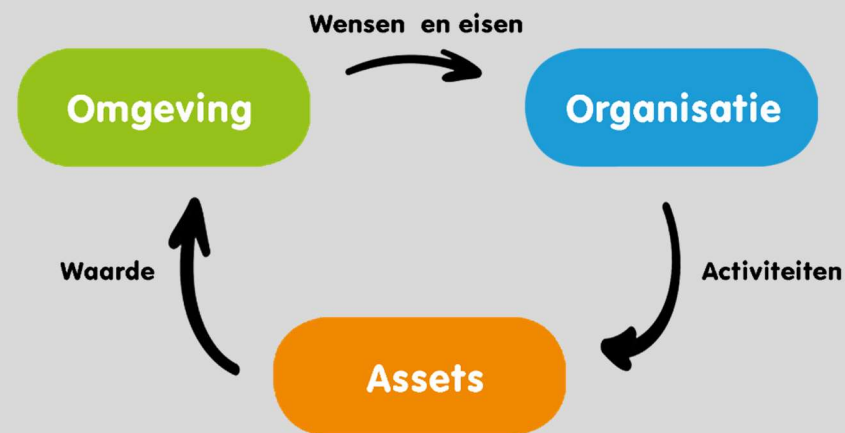
Veel initiatieven zijn terug te vinden in de uitvoering van projecten, maar deze zijn bij lange na niet voldoende in aantal en omvang om de gestelde doelen te realiseren. Duurzaamheid is nog geen alledaags thema binnen beheerorganisaties. Omdat 'er nog geen concrete (korte termijn) doelstellingen zijn', 'we er geen geld voor hebben' of andere niet gefundeerde redenen. Bovendien voelt het vaak als een extra last in een overbelaste beheerorganisatie. Daardoor ontbreekt het vaak aan urgentie. Terwijl het juist nu tijd is om op te schalen!

Duurzaamheid vraagt niet alleen aandacht voor het milieu. De mens en welvaart zijn even belangrijk. Duurzaamheid gaat over de ideale balans tussen People, Planet en Prosperity.

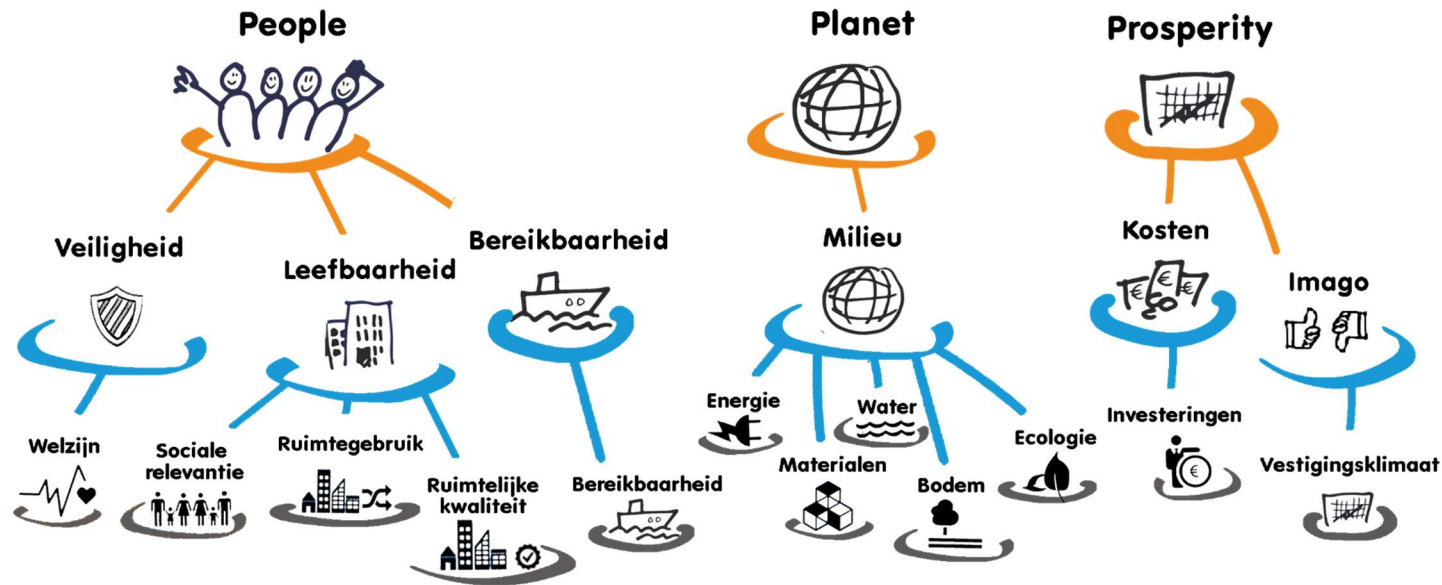

Duurzaamheid en assetmanagement

Assetmanagers weten wat er speelt in hun omgeving. Wensen en eisen van de omgeving vertalen zij naar doelen, plannen en activiteiten. Door de uitvoering van die activiteiten wordt met de assets de waarde gerealiseerd waar de omgeving om vraagt.

Assetmanagement is per definitie gericht op het inspelen op veranderende wensen en eisen. En wensen en eisen op het gebied van duurzaamheid kunnen eenvoudig worden ingevoegd in het assetmanagementsysteem. Zo kan assetmanagement er efficiënt en doeltreffend voor zorgen dat duurzaamheid business as usual wordt.

Belangrijke (organisatie)waarden binnen gemeenten en provincies zijn bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid, milieu, kosten en imago. Deze waarden zijn te koppelen aan de drie pijlers People, Planet en Prosperity én de 12 duurzaamheidsthema's van de Aanpak Duurzaam GWW.

Wacht niet langer

Nu is het moment om de transitie naar duurzaam denken en doen écht in gang te zetten. De urgentie is duidelijk en in de GWW zijn voldoende ontwikkelingen gaande die handvatten bieden voor het daadwerkelijk verduurzamen van de infrastructuur. Bovendien biedt de Aanpak Duurzaam GWW de instrumenten om er concreet mee aan de slag te gaan. Fierkracht voegt het ProFi-model toe ter ondersteuning van uw organisatietransitie.

Het ProFi-model

Het ProFi-model is een professionaliseermodel van Fierkracht dat de verandering stimuleert naar een organisatie die duurzaam denkt en doet. Door in te zetten op interactie en balans tussen drie specifieke aspecten, afgestemd op de omgeving van de organisatie:

- **Dialogoog** – Op basis van het inzicht dat het anders kan, anders moet. Over overtuigingen, ambitie, noodzaak, ervaringen, opgedane kennis.
- **Actie** – Om ervaring op te doen in de praktijk. Denk bijvoorbeeld aan duurzame assets, beheeractiviteiten en onderhoudsmaatregelen.
- **Organisatie** – Waarin duurzaamheid een volwaardige plaats krijgt.

De juiste interactie en balans tussen deze drie aspecten zorgen ervoor dat een organisatie zich verder professionaliseert in de duurzaamheidsopgave en gericht werkt aan duurzaam denken en doen.

ProFi-model © 2019

Dialogo: ga met elkaar de duurzaamheidsdialoog aan

De dialoog is constructief en gericht op oplossingsrichtingen, passend bij de duurzaamheidsopgave. De dialoog stimuleert het leren van individuen en groepen binnen een organisatie over duurzaamheid en de praktische toepassing ervan. Een goede dialoog zorgt voor reflectie en uitwisseling van ideeën – en daarmee een gedeeld beeld over de duurzaamheidsambitie.

Stimuleer de dialoog met én tussen alle medewerkers binnen de organisatie. En met relevante externe partijen als bouwbedrijven, toeleveranciers, belangengroepen en omwonenden. Hierdoor ontstaat ruimte tot nadenken vanuit verschillende gezichtspunten, houd je elkaar scherp en daag je elkaar uit. Blijf met elkaar praten en delen: de duurzaamheidsdialoog is een voortdurende activiteit, in alle processen en bij alle uitdagingen!

Actie: ga gewoon aan de slag – en maak het praktisch

Wacht niet op 'de organisatie' of totdat doelstellingen SMART zijn gemaakt of iets dergelijks. Ga vanuit de gemeenschappelijk gevoelde urgentie gewoon aan de slag binnen bestaande projecten en beheeractiviteiten. De juiste richting is volkomen duidelijk: Beperk de CO₂-uitstoot, dring het gebruik van primaire grondstoffen terug en behoud de biodiversiteit.

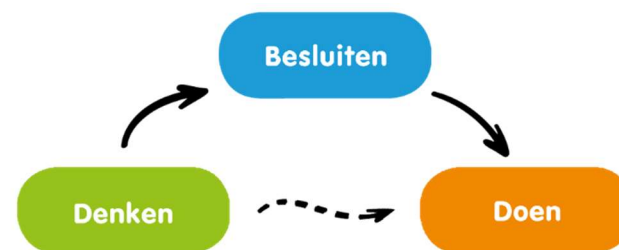
Experimenteer met goede ideeën en pas de succesvolle structureel toe in de praktijk. Dit levert waardevolle informatie op over het tempo waarin doelstellingen gerealiseerd kunnen worden. En belangrijke ervaringen voor de toekomst. Deel die ervaringen en opgebouwde kennis. Dit verrijkt de duurzaamheidsdialoog, voorkomt dat er kansen verloren gaan en stimuleert de transitie.

Gebruik voor het opschalen van geschikt bevonden duurzaamheidsmaatregelen de kwaliteitscirkel van Deming: Plan - Do - Check - Act. Dit is gemeengoed binnen assetmanagement en zal de organisatie de juiste weg wijzen naar verduurzaming. Zowel van de organisatie als van de GWW.

Organisatie: geef duurzaamheid een volwaardige plaats

Organiseer duurzaamheid door het expliciet op te nemen in plannen, processen en beleid. Geef het een volwaardige en structurele plaats, vanuit een gedeeld beeld over duurzaamheid en de gevolgen daarvan voor de organisatie en de GWW. Maak van ideeën en inzichten bijvoorbeeld een model, een presentatie of een notitie waardoor de duurzaamheidsqaten binnen de organisatie in beeld komen. En maak ruimte voor duurzaamheid door de processen, mensen en middelen erop af te stemmen. Zodat het daadwerkelijk de aandacht krijgt die noodzakelijk is en er niet langer 'bij gedaan wordt'.

In veel organisaties wordt eerst een (formeel) besluit genomen, voordat de stap van denken naar doen gemaakt wordt. Borg daarom de duurzaamheidsafwegingen in het besluitvormingsproces van de organisatie. Werk verschillende alternatieven uit, waaronder een meest duurzaam alternatief, voor een weloverwogen keuze. Onderbouwd met een gedegen prestatie-, risico- en kostenanalyse. Bijvoorbeeld bij openbare verlichting: kunnen we conventionele verlichting vervangen door LED? Kiezen we voor wel of niet dimbaar? Schakelen we de verlichting uit in de nacht?

Maak een verantwoorde keuze en voer deze uit. Houd ondertussen voortdurend de resultaten in de gaten. Als deze tegenvallen is dit reden tot dialoog en een andere aanpak.

Zet duurzaamheidsambities meteen vanaf het projectinitiatief in de projectopdracht, zowel bij nieuwbouw als vervanging. Zo worden ze deel van het project. De Aanpak Duurzaam GWW biedt hiervoor verschillende instrumenten. De Omgevingswijzer en het Ambitiweb ondersteunen een integrale afweging van alle duurzaamheidsaspecten in verschillende projectfasen. Bij een uitvraag helpt de CO₂-prestatieladder bij de selectie van bedrijven en leveranciers.

De Milieu Kosten Indicator (MKI) kan ingezet worden in de ontwerpfase om het meest duurzame ontwerp te bepalen en in de aanbestedingsfase als meetlat van duurzaamheid. Beloon duurzaamheid, dat geeft bouwbedrijven en toeleveranciers een stabiel marktperspectief om hun investeringen in duurzaamheidsmaatregelen en duurzame innovaties te intensiveren. Samen inzetten op een voortdurend dalende MKI-score zal leiden tot gebruik van duurzamere materialen en energiezuiniger bouw materieel, minder materiaalgebruik, minder grondverzet en kortere transportafstanden.

Bouwbedrijven en toeleveranciers krijgen zo een duidelijke positie bij de transitie. Dat vraagt ook om een heroverweging van de rolverdeling van opdrachtgever en opdrachtnemer. Samenwerking, bijvoorbeeld in bouwteams of allianties, is een belangrijke voorwaarde om de transitie te versnellen.

Aandacht voor balans en samenhang tussen dialoog, actie en organisatie zal leiden tot samen werken aan de verdere professionalisering van de organisatie. Hierdoor wordt duurzaamheid een vanzelfsprekend thema in het werk van alledag.

Aan de slag!

De urgentie voor verduurzaming van de GWW is evident. De richting is bepaald en de route waarlangs doelstellingen worden gerealiseerd wordt steeds duidelijker. Het zou mooi zijn als alle stappen op deze weg een significante, zichtbare en waardevolle bijdrage leveren aan behoud en verbetering van onze leefomgeving.

De exacte gevolgen van milieumaatregelen, van nieuwe technieken, werkwijzen en producten is nog niet zeker. De tijd ontbreekt om op de definitieve resultaten van pilots en experimenten te wachten. Dus moeten we omgaan met die onzekerheid. En juist nu de duurzaamheidsdialoog beginnen en blijven voeren, maatregelen kiezen en toepassen, zodat we ervaringen opdoen in de praktijk en duurzaamheidsambities inbedden in organisaties. Voor nieuwe inzichten en verworvenheden, zodat duurzaamheid een vanzelfsprekende plaats krijgt in de organisatie en het werk van alledag. Duurzaam denken en doen: Business as usual!

Samen maken we van duurzaamheid business as usual

Staat uw organisatie voor de opgave om duurzaam te gaan denken en doen? En wilt u daarover graag van gedachten wisselen?

Wij delen graag onze kennis en ervaring en helpen u bij uw duurzaamheidsopgave.

Meer slagkracht door samenwerking: **FIERKRACHT**

FIERKRACHT

assetmanagement

contact@fierkracht.nl
www.fierkracht.nl

Colofon

Auteurs:

Koen Langenhuijsen (Fierkracht)
Robert de Jager (Fierkracht)

Klankbord en toetsing:

Pieter van Kerkhof (RVO)
Henri Bijkerk (Provincie Overijssel)
Astrid Schoon (Provincie Utrecht)
Martijn Weening (Provincie Noord-Holland)
Maarten van Sambeek (Fierkracht)
Jeroen van Herwaarden (Fierkracht)
Duncan Klene (Fierkracht)

Tekstadvies:

Shirley Domingus (TussenZinnen)

